

HUMPPILA JÄRVENSUO 2

Kivi- ja varhaismetallikautisen
asuinpaikan kaivaus

Lauri Pohjakallio 2002

Ankasti. n. 217/29.9.2003

M
D

Lounais-Hämeen museo

HUMPPILA
Huhti
Järvensuo 2

Peruskartta: 2113 02 Humppila

x= 6761 52

y= 3299 76

z= 95-100

kl. Huhti

tl. Suosaari 2, rek. no: 1:795

om. Väinö Mäki, os. Rautasuontie 74, 31640 Humppila

Löydöt: KM 32925: 1-288. KM 33262: 1-141. Kaivauskertomuksissa mainitaan vain alanumerot.

Valokuvat: Lounais-Hämeen museo F. 7964-7978, V.F. 1519-1540, digi Humppila 2002.

Kaivaukset: Lauri Pohjakallio 2001 ja 2002.

Tarkastukset: Ari Siiriäinen ja Juha Laurén 1985

Inventointi: Jyri Saukkonen, Humppila, kiinteiden muinaisjäännösten arkistoinventointi 1988

p.k

x= 6756 08

y= 2462 52

z= n. 102.5

Humppilan Järvensuo 2 kivi- ja varhaismetallikautisen (?) asuinpaikan kaivaus

3.-14.6. 2002.

Liitteet: Yleiskartta, pintaprofiilikartta, kartat tasoista 3, 4 ja 5, neljä valokuvaa (digi Humppila 2002), Kati Salo: Humppila Järvensuo 2 osteologinen analyysi, Lauri Pohjakallio: Koululaiset ja museo kohtaavat arkeologisella kaivauksella (valokopio siirretty leikearkistoon)

Kaivaus oli jatkoa edellisvuotiseen, joka jäi kesken. Myös nyt Humppilan kunta maksoi kaivauksesta aiheutuneet kulut, palkkasi kaivaustyövoiman ja tutkimusapulaisena toimineen arkeologiaa opiskelevan Kati Salon. Hän toimi kartanpiirtäjänä kentällä, kartat puhtaaksi ja laati kertomuksen liitteenä olevan osteologisen analyysin.

Kaivaustyövoimaksi Humppilan kunta palkkasi kunnan nuoria, jotka näin saivat kesätyöpaikan. Todettakoon, että nuoret valtasivat mieliala, jonka mukaan he saivat tylsään työhön nähden huonoa palkkaa. Se aiheutti levottomuutta, poisjäänteitä ja kaivauksen kokonaan lopettamisia, kaikki seikkoja, joihin en näin voimakkaasti ole aikaisemmin törmännyt. Humppilalaisnuorten lisäksi kaivaukseen osallistui kahden päivän ajan Forssan Yhteislyseon arkeologian kurssin oppilaat sekä muutama vapaaehtoinen lyhempiä aikoja.

Kaivausalue

Asuinpaikka sijaitsee kuivatun Rautajärven eteläpuolella, muinaisella pohjoiskoillinen – etelälounas –suuntaisella, loivasti viimeksi mainittuun suuntaan laskevalla muinaisella rantaterassilla. Sen länsiluoteispuolella on selvästi erottuva muinaisranta. Terassin koillis- ja itäpuolella maasto kohoaa kallioisiksi mäennyppylöiksi. Eteläpuoli on tasaista ja järvi on avautunut länsi- ja pohjoispuolella. Alueesta on tähän käytetty asti käytetty ensimmäisen kirjaamisen mukaisia tietoja. Nyt yhtenäiskoordinaatistoon siirrettäessä koordinaatein ilmaistu sijainti on korjattu.

Kaivaus

Kaivausalue, tekniikka ja kiintopisteen sijainti on selvitetty vuoden 2001 kaivauskertomuksessa. Vuoden 2001 tutkimus jäi kesken siten, että välillä 500-506/ 500-510 kaivettiin tasoon 4 ja muilta osin tasoon 3, paitsi ruutu 502/512 jäi tasoon 2. Vuoden 2002 kaivaus jatkui toiseen ja kolmanteen tasoon kaivetuista ruuduista alaspäin (kuvat 1 ja 2). Koko alueella oli kulttuurimaata. Maaperä oli runsaskivistä, joten se ei liene ollut kovin mukavaa asuinpaikan kannalta. Välillä 504-514 tason 4 pinta oli hyvin lähellä kulttuurikerroksen pohjaa. Maaperä sen alla oli hienojakoista, paikoitellen lähes savea. Tason 4 alapuolella maaperä muuttui lähes koko kaivausalueella saveksi. Vain lounaiskulmauksessa oli kulttuurimaan alla soraa. Sillä puolella pohjan lapiotarkistuksessa esiin tuli vahva hiilikerros, josta otettiin näyte 1 (ruutu 502/500). Toinen samanlainen hiililaikku oli ruudussa 504/502 ja siitä otettiin hiilinäyte 2. Näytteiden ottopaikka on merkitty 5. tason karttaan. Hiililaikut eivät sanottavasti erottuneet ennen lapiotarkastusta. Likainen musta maa näytti kerääntyneen pohjasaven pintaan.

Kaivausalueella ei tavattu kiinteitä rakennelmia, vaan siitä jäi kuva, että väestö, jonka asuinpaikka/ asuinpaikat olivat toisaalla (lähistöllä?), oli liikkunut ja oleskellut muinaisen Rautajärven rannalla. Tosin asuinpaikkakelpoista rantaterassia on vielä tutkimatta. Löydetyt saviastioiden palat viittaavat kuitenkin pysyvämpiluonteiseen ja pitkäaikaiseen oleskeluun paikalla, palaneet luut sekä harjoitettuihin elinkeinoin, kalastukseen ja metsästykseseen, että siihen, että paikalla on valmistettu ruokaa ja syöty. Kvartsien määrä muuhun löytöaineistoon nähden voisi olla osoitus siitä, mihin mahdollinen läheinen kvartsin louhiminenkin viittaa, että täältä haettiin tarvittavaa kvartssia.

Tasokarttojen lisäksi kaivausalueesta piirrettiin kaksi pintaprofilia ja yleiskartta. Yleiskartalle merkityt kiintopisteen (96.18) ja rantapenkan alareunan (95.75, kuva 3) korkeudet MPY on mitattu

Järvensuo 1 asuinpaikan kiintopisteestä. Sen sijainnista ei oltu ehdottoman varmoja, joten vaikka yleiskartalle merkityt korkeudet ovat lähellä oikeaa, kannattaa niihin kuitenkin suhtautua varauksella.

Kaivausalue peitettiin ja ennallistettiin tutkimuksen jälkeen.

Löydöt

Asuinpaikka on luonnehdittu kivi- ja varhaismetallikautiseksi. Varhaismetallikautiseksi määrittely perustuu vuonna 2001 löytyneeseen tekstiilipainannekoristeiseen saviastianpalaan KM 32925: 192. Sen varhaismetallikautisuus ei kuitenkaan ole varmaa. Myös kivikautiseksi ajoittuminen on mahdollista.

Kaikki kaivettu maa seulottiin. Nyt tutkittujen alempien kerrosten löydöissä erottui selvästi kvartsien suuri määrä, kvartsi-iskosten sekalainen laatu sekä se, että saviastianpalat olivat pieniksi murentuneita. Esinelöytöjä oli aikaisempaa vähemmän. Luettelointi on suoritettu niin, että kunkin kerroksen löydöt ovat vastaavan tason yläpuolelta.

Kaivauslöydöt olivat saviastianpaloja, kivilajiesineiden kappaleita, kivilaji-iskoksia, kvartsiesineitä ja -iskoksia, kvartsiitti-iskoksia, vuorikristalliesineen teelmä ja -iskos, punamultaa ja palanutta luuta. Löytöjä oli saven rajaan saakka ja joitakin oli painunut saveen saakka.

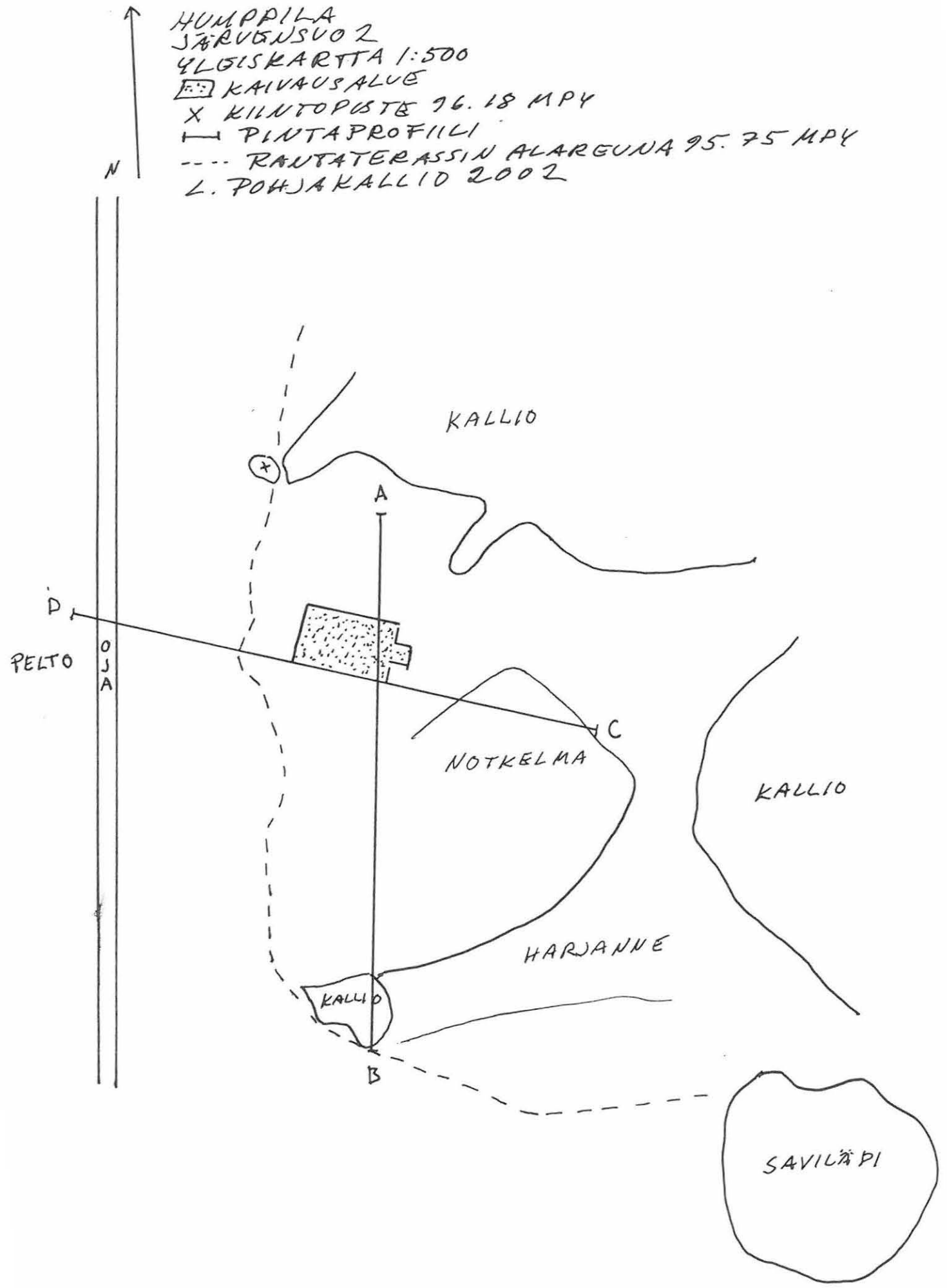
Kvartsilouhos

Kaivausalueen etelälounaspuolella olevan noin 8 x 10 metrin kokoisen kalliokumpareen päältä poistettiin turvetta niin, että kalliossa oleva louhittu kohta tuli näkyviin (kuva 4). Siitä on lohkottu kvartsikimpaleita, joissa varmaan on ollut erottamana myös muita kivilajeja. Päällisin puolin arvioituna asuinpaikalta löytyneet kvartsin materiaalikipaleet voivat olla täältä tuodut. Kaivausaika ei riittänyt kvartsisuonen alla olevan maan kaivamiseen. Lähitienoon kalliotkin ovat tarkemmin läpikäymättä.

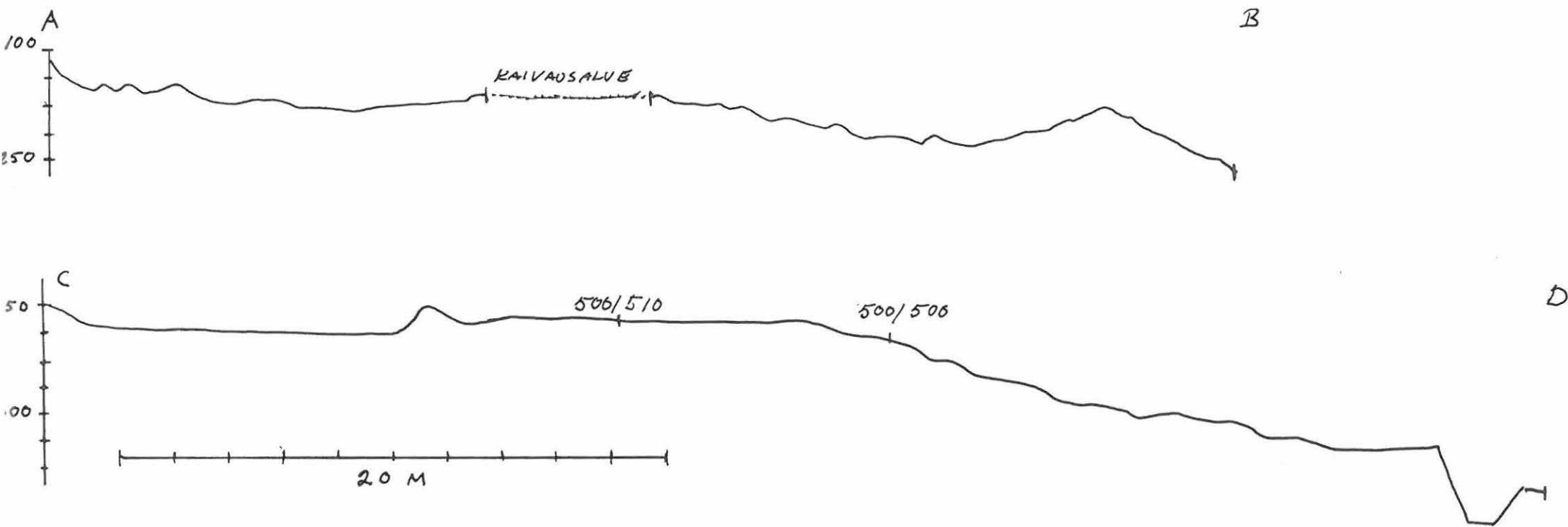

Forssassa 3.9.2003

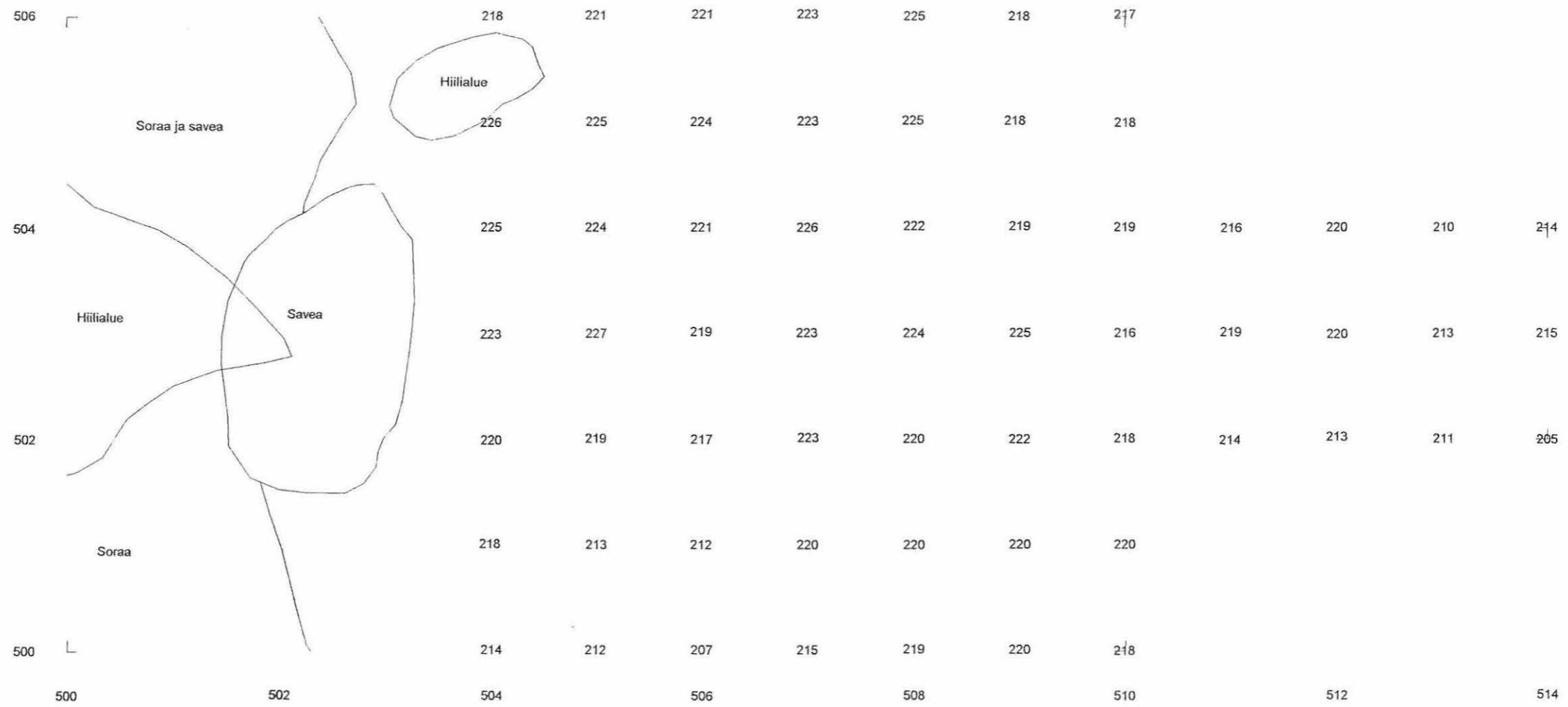
HUMPPILA
 JÄRVENSUO 2
 YLEISKARTTA 1:500
 ☒ KAIVAUSALUE
 X KIINTOPISTE 96.18 MPY
 — PINTAPROFILI
 - - - RANTATERASSIN ALAREUNA 95.75 MPY
 L. POHJAKALLIO 2002

HUMPPILA
JÄRVENSUO 2
PINTA PROFIILIT A-B ja C-D
KPL. 258
L. TOHJAKALLIO 2002

Humppila Järvensuo 2
 L. Pohjakallio 2002
 Taso 5 1:50
 KPL 258
 Piirt. K. Salo

HUMPPILA JÄRVENSUO 2

L.Pohjakallio 2001

Taso 3

KPL 258

Piirt. K.Salo

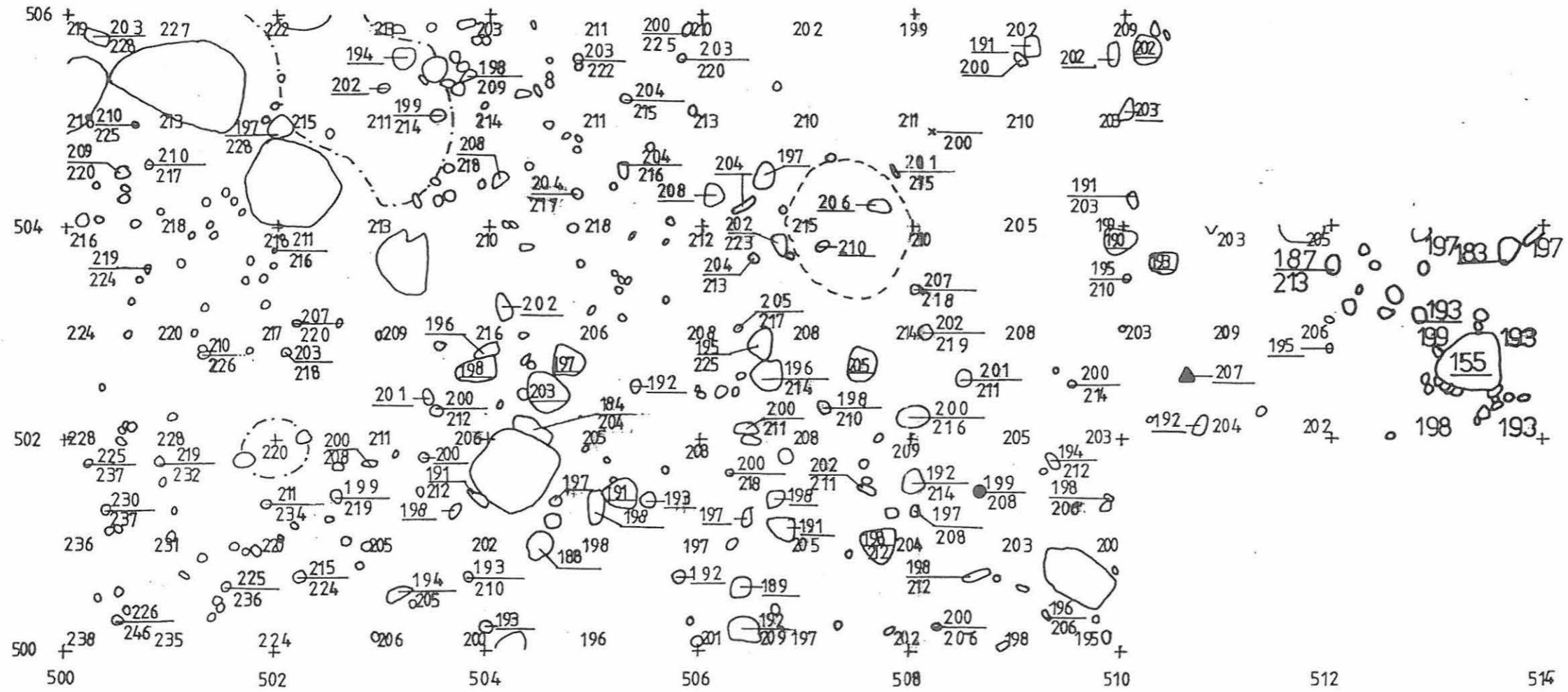
x talitta KA32925: 224

▲ kourutaitta : 185

● kivi kirves : 71

kuoppa

nokimaa-alue

Humppila Järvensuo 2, osteologinen analyysi 2002

Ruutu	Kerros	
500/504	3	Castor Fiber, fibula dx. dist. epifyysi Castor Fiber, frontale Castor Fiber, costa, metafysi osittain auki Pisces, vertebra luesine
500/504	4	Castor Fiber, phal. II Mammalia, vertebra Exoc Lucius, dentale dx. 2 kpl Exoc Lucius, dentale sin. Stizostedium Lucioperca, vertebra
500/506	3	Castor Fiber, phal. II, kokonainen Cervid, Mt II tai V Exoc Lucius, dentale sin. 2 kpl Exoc Lucius, dentale 2 kpl Cyprinidae, vertebra Percidae, vertebra
500/506	4	Castor Fiber, ulna sin. prox. epif. Alces Alces, Mt 2/5 Exoc Lucius, maxilla sin. Exoc Lucius, dentale Exoc Lucius, vertebra
500/508	3	Castor Fiber, vertebra Castor Fiber, scapula sin. Castor Fiber, ulna dx. Castor Fiber, phal I Castor Fiber, phal II (sairas?) Castor Fiber, phal II, prox. epif. excl. Exoc Lucius, dentale dx
500/508	4	Castor Fiber, ulna Exoc Lucius, dentale dx. 2kpl
502/500	5	Exoc Lucius, dentale Pisces costa
502/504	3	Castor Fiber, phal. II, prox. epif. excl. Exoc Lucius, dentale sin
502/504	4	Castor Fiber, phal I, prox epif Lepus Lepus, ulna Exoc Lucius, dentale sin. Exoc Lucius, quadratum dx.

		Pisces vertebra
502/506	3	Castor Fiber, phal I, prox. epif. Castor Fiber, phal II, yksi kokonainen + yksi osa Rangnifer Tarandus, phal 2/5 Exoc Lucius, dentale dx. Exoc Lucius, dentale sin. 2kpl
502/506	4	Castor Fiber, Mc 3 sin.
502/508	3	Castor Fiber, costa 2 kpl metafysi osittain auki Castor Fiber, Mt/Mc Castor Fiber, phal I, 1 kokonainen ja 1 osa Castor Fiber, phal II, 2 kpl Exoc Lucius, dentale dx. Pisces vertebra
502/508	4	Exoc Lucius, dentale dx.
502/510	4	Castor Fiber, ulna sin. Mammalia, phal. Exoc Lucius, dentale sin. Exoc Lucius, dentale 3 kpl
502/512	2	Castor Fiber, T3 sin. Castor Fiber, Mt sin. dist. epif. Exoc Lucius, dentale, 4 kpl Exoc Lucius, vertebra Pisces, vertebra
502/512	3	Castor Fiber, ulna Castor Fiber, costa? Castor Fiber, phal I? Exoc Lucius, dentale dx. Pisces,Vertebra, 3 kpl
502/512	4	Castor Fiber, ulna sin. Castor Fiber, phal II Rangnifer Tarandus, Mt/Mc
504/504	3	Castor Fiber, radius sin. Castor Fiber, Mc 5 sin. kokonainen Castor Fiber, phal I, 2 kpl Castor Fiber, phal II Castor Fiber, phal III Exoc Lucius, dentale dx. 3 kpl Pisces, vertebra
504/504	4	luesine, reiällinen Castor Fiber, ulna dx. Castor Fiber, vertebra Castor Fiber, phal II 2 kpl Castor Fiber, phal III Rangnifer Tarandus, phal I Aves, tarsometatarsus Exoc Lucius, dentale dx. 3 kpl

504/506	3	Exoc Lucius, dentale sin. Exoc Lucius, dentale Salmon sp? Dentale Castor Fiber, humerus dx. Castor Fiber, costa, epif. Excl. Castor Fiber, T3 sin. Castor Fiber, Mt 3 sin. Exoc Lucius, dentale dx. Exoc Lucius, articulare dx.
504/506	4	Pisces, costa, 2 kpl Castor Fiber, ulna sin. Castor Fiber, phal I Castor Fiber, phal II Exoc Lucius, dentale dx. 2 kpl Exoc Lucius, dentale sin. Exoc Lucius, dentale 3 kpl Exoc Lucius, quadratum sin. 2 kpl
504/508	3	Castor Fiber, Mt Exoc Lucius, dentale dx. Exoc Lucius, dentale sin. Exoc Lucius, dentale
504/508	4	Castor Fiber, talus dx. Castor Fiber, Mt Mammalia, vertebra Exoc Lucius, dentale 2 kpl

Tunnistetut eläinlajit

Suurin osa nisäkkäiden luista 54 kpl kuului majavalle (Castor Fiber). Peuran (Rangnifer Tarandus) luita tunnistettiin kolme kappaletta. Yksi hirven (Alces Alces) ja yksi jäniksen (Lupus Lupus) luu tunnistettiin. Lisäksi materiaalista löytyi yksi tarkemmin määrittämättömän hirvieläimen (Cervid) ja kolme tarkemmin määrittämättömän nisäkkään luuta (Mammalia).

Yksi tarkemmin määrittämättömän linnun (Aves) luu tunnistettiin.

Kalojen luista suurin osa kuului hauelle (Exoc Lucius) 55 kpl. Myös yksi kuhan (Stizostedium Lucioperca) luu tunnistettiin. Lajiryhmä määritettiin kahdesta selkänikamasta toinen (Cyprinidae) ja toinen (Percidae). Yksi alaleuan kappale kuului lohikaloille (Salmon sp.) 10 tarkemmin määrittämättömän kalan (Pisces) luuta tunnistettiin.

Minimiyksilömäärä (MNI)

Aineistossa on minimiyksilön määrän määrittämisen mukaan vähintään 19 haukea. Viimevuotisen analyysin kolme haukea eivät kuulu näihin haukiin, eli paikalta on nyt

löydetty yhteensä vähintään 22 haukea. Materiaalista löytyi tänä vuonna vähintään kaksi majavaa, jotka voivat olla samat kaksi majavaa, kuin löydettiin edellisen vuoden osteologista raporttia tehtäessä. Myös yksi tunnistettu hirven (*Alces Alces*) luu voi kuulua samalle hirvälle ja yksi särkikalan (*Cyprinidae*) luu samalle särkikalalle kuin viimevuotisessa raportissa. (Salo 2001:3). Viimevuotisessa tutkimuksessa ei löytynyt yhtään jänistä (*Lupus Lupus*), kuhaa (*Stizostedium Lucioperca*), ahvenkalaa (*Percidae*) eikä lohikalaa (*Salmon sp.*). Nyt näitä kaikkia on vähintään yksi kappale.

Iänmääritys

Majavan (*Castor Fiber*) luista 10 kappaletta oli kasvuikäisten luita. Viimevuonna pystyttiin määrittämään vähintään kaksi keskenkasvuista majavaa. (Salo 2001:3). Tämänvuotiset löydöt eivät lisää keskenkasvuisten majavien määrää.

Muita huomioita materiaalista

Osteologisten tutkimusten yhteydessä löydettiin kaksi luuesinettä, joista toinen on reiällinen. Ruudusta 500/508 kerroksesta kolme löytyneen majavan (*Castor Fiber*) luu näyttää sairaalta.

Lähteet

Salo, Kati (2001): Humppila Järvensuo 2, osteologinen analyysi/osteologisk analys

Kati Salo
2002-11-25

K. 3. ASVINPAIRAN RANTATERASSI JA
RANTAPENKKA. KUVA LUOTEESTA.

K. 4. LOUHAITTUJA KUARTSISUONTA.
KUVA ETELEÄSTÄ.

K. 4. EDESSÄ KAIVETAAN 3., TAKANA 4.
KERROSTA. KUVA KAAKOSTA.

K. 2. NELJÄTTÄ KERROSTA KAIVETAAN.
KUVA ETELÄKAAKOSTA.